

דיבורים שהושמעו מפי מורנו ורבנו

הרה"ג רב יונתן דוד דייזויד שליט"א

בעקבות המצב הנוכחי אשר מחוץ תשכ"ח ומחדרים אימה

(שמות כג, ה) באה היא בתורה לפני מצות טעינה ('חמור אחיך') (דברים כב, ד). ובגמ' אמרו (ב"מ לב): 'אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה בשונא - כדי לכופ את יצרו'. הרי שבכדי לכופ את היצור מוטל על האדם להתחסד דוקא עם השונא קודם, ולכן מצות טעינה היא לפני מצות פריקה.

ומדברי מתני' (יבמות יג): 'ד'אע"פ שאלו אוסרין ואלו מתירין אלו פוסלין ואלו מכשירין, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי וכו'', למדנו דיתכן, ומוכרח להיות, אהבת רעים גם במקום מחלוקת.

הנה חג הפורים הוא המועד היחידי שמצאנו בו חילוק ימים - פורים ב"ד ומוקפין בט"ו. וכך קבלנו, כי חלוקה כזאת תתכן רק במקום של אחדות אמיתית. "וקבל היהודים" כתיב (אסתר ט, כג), לשון יחיד, קבלו כולם יחד כאיש אחד בלי פירוד ומחלוקת, כמבואר במפרשים (ראה באור חדש ובביאור הגר"א ועוד). דוקא בפורים, שזכינו ל'הדר קבלוה' עם כלל ישראל מאוחדים בצורה כל כך חזקה, דווקא אז תתכן חלוקה של שני ימים.

'מלחמת עולם' הראשונה היתה 'זיהי בימי אמרפל', והפילוג הגדול הזה היה בכדי להביא בסוף להשתוות הדעות של "עמק שוה הוא עמק המלך" (בראשית יד, יז) אשר הושוו שם כל האומות להמליך אברם עליהם לנשיא אלוקים (רש"י שם). הפילוג הגדול היה סיבה לאחדות. וכן אצלנו, אחרי שנקהלו היהודים' כולם באחדות נפלאה רק לפני זמן קצר, קשה הוא הדבר אשר רעים וידידים נאסרו לשבת יחד.

על כרחך, שנדרש מאתנו ללמוד ולהבין שאסור לנו להתנהג בדרך החסידה, אלא אדרבה להקדים ה'שונא' לפני ה'אוהב'. שלא נהיה אנחנו כמו כתות כתות של מחלוקת אחת עם השניה, ובודאי לא לרדוף אחד את השני.

כולם מחפשים, מבקשים, ותובעים, מה עלינו לעשות. הנה במצות פריקה כתיב "כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב תעזוב עמו", ופירשו חז"ל (עי' ת"א ותיוב"ע) עזוב מה שבלבך ועזור לו. עזוב השנאה שבלב ותעזור לזולתך. ההכרה שאהבת ישראל מחייבת אותנו שנאהוב יהודי בגלל היותו יהודי ותו לא מאידי. הרי אין המדובר כאן במי שהוא אפיקורס או עבריינן במעשיו, אלא סה"כ במי שיש לו דעה אחרת שונה משלך. מותר לנו להיות כל אחד עם השקפות שונות וחלוקות. אבל ה'אהבת ישראל' לעולם עומדת.

יהי רעוא, שהאחדות של ה'הדר קבלוה' דמועד פורים, והאחדות של יולחנו לקראת אחדות אמיתית בין כלל היהדות החרדית.

בשעת צרה, ראוי לנו להתבונן מה זאת עשה אלוקים לנו ומה ה' אלוקינו דורש מאתנו. חלילה לנו להתנהג בדרך 'והלכתם עמי בקרי' ולומר דדבר זה ממנהגו של עולם הוא ומקרה זו נקרה נקרי' (המב"ם הל' תעניות פ"א ה"ג).

הנה מוצאים אנחנו כי לפעמים באים עלינו בתביעה מסוימת ומיוחדת, ואילו לפעמים לא באים בטענה מסוימת אלא בתביעה כללית. והעיתוי של צרה זו אין הוא מעניינינו כעת.

וכאשר באים אנו להתבונן, עלינו קודם לדעת איך להתבונן. הנה אמרו חז"ל (ברכות ה). אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו וכו' פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה וכו'. ויש להתבונן, הרי אם אכן יש כאן עון ביטול תורה אז מהו זה דאמרינן 'פשפש ולא מצא', הרי עון ביטול תורה יש. אלא הפירוש, שעבודתנו היא לתור ולפשפש אחר דבר שהוא בגדר 'מדה כנגד מדה' של הצרה.

וכאשר נתבונן במצבנו אנו, הרי ייחוד בצרה זו היא שנוגעת היא בכל העולם ממש. קרוב לאלפיים שנה, מאז חורבן בית שני, לא היתה כזאת מלפנים בישראל שיהיה מגיפה המשתרעת ופוגעת בכל כדור הארץ.

כתיב "אח לצרה יולד" (משלי יז, יז). בשעת צרה זקוק הוא האדם ל'אח', לרעות וידידות, אמנם כאן כתוצאה מצרה זו הרי מחובת האדם להבדל אחד מהשני ולבודד את עצמו, כמצורע שנאמר עליו "בדד ישב" (ויקרא יג, טו). והיא היא ה'מדה כנגד מדה' שבצרה זו. על הצרה דהמן כתיב 'לך כנוס את כל היהודים', וכן בישועה אח"כ כתיב 'נקהלו היהודים'. בעת צרה מתאגדים ומתקהלים יחד. ואילו כעת, בצרה זו, חובת כל אחד ואחד להתבודד, והוא דבר יוצא דופן בעליל.

ומה עוד, שרק לפני כמה חודשים היתה התקהלות המונית של כל הזרמים של יהדות החרדית, אשר כולם נקבצו ובאו בכל קצווי תבל לשמוח יחד בשמחת התורה בסיום לימוד ש"ס בבלי. ועתה, הרי היפך הגמור שכל אחד מבודד לעצמו. החיפוש והפשפוש ל'מדה כנגד מדה' כאן מחייב אותנו להעמיק ולהתבונן בטעם הדבר.

אנו צריכים אחדות אמיתית. הנה אחת מהעופות אשר אינן טהורות היא החסידה, אשר נקראת כך על שם שהיא עושה חסד עם חברותיה (חולין סג). וידוע מאי עלמא דבר, דהחסידה מתחסד עם חברותיה דוקא ומתעלמת לגמרי מכל מי שאינו משתייך לחוגה. זוהי חסד מזויף, ואינה גורמת או תוצאת אחדות אמיתית.

אחדות האמיתית היא על ידי מה שהאדם מתחסד דוקא עם ה'רחוק' לפני ה'קרוב'. הנה מצות פריקה ('חמור שונאך')